

ผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมาย ก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์^{1*} ฐิติรัตน์ อธิธิมัยชัย¹

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ในจังหวัดจันทบุรีก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ วิธีการศึกษาใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจกับการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการทางด้านการเกษตร การค้าและการบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา จำนวน 400 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ แรงงานกัมพูชา นายจ้าง และผู้ประกอบการอื่นๆ

ผลการวิจัยเปรียบเทียบผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาระหว่างก่อนและหลังนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปรากฏว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข มีผลน้อยลงเหมือนกันหมดทุกด้าน ในส่วนของมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ซึ่งให้เห็นว่า นโยบาย คสช. ยังไม่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติในหลาย ๆ ประเด็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติเพิ่มเติมจากนโยบายของ คสช. คือ มาตรการลำดับแรก ควรเสนอให้รัฐบาลจัดระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติเป็นงานประจำทั้งปี มาตรการลำดับสอง ควรเสนอให้รัฐบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ มาตรการลำดับสาม รัฐบาลควรตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีการจ้างแรงงาน มาตรการลำดับสี่ การแยกการบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติออกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม และมาตรการลำดับห้า หน่วยงานของรัฐควรจัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับประวัติแรงงานข้ามชาติ

คำสำคัญ : แรงงานข้ามชาติ, ผลกระทบ, มาตรการทางกฎหมาย

*Corresponding author. E-mail: chayon49@gmail.com

Impacts and legal resolution measures concerning Cambodian immigrant workers of Chanthaburi province: A comparative study of legal measures between pre and post promulgation of National Council for Peace and Order Policy

Chaiyon Praditsil^{1*}, Thitirat Itthimechai¹

¹ Graduate School, Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

Abstract

The objectives of this research were to compare impacts and legal resolution measures concerning Cambodian immigrant workers of Chanthaburi province between pre and post promulgation national council to peace and order policy. The research used mixed method research between survey research and qualitative research. The sample of the survey research were 400 service, commercial and agricultural entrepreneurs who were directly involved with Cambodian immigrant workers. The research instrument was a questionnaire concerning impacts of the workers. Data were analyzed by descriptive statistics. Besides, qualitative research used both documentary research and group interview of key informants including the Cambodian workers, the employer and other entrepreneurs.

The research found that health, governmental and political, social and economic impacts between pre and post promulgation of national council for peace and order policy were decreased. Moreover, it found that the legal resolution measure of the council were not enough to resolve the impact so the researcher proposed the additional measure as follow: firstly, the government should organize the immigrant workers register system all year round; secondly, the government should organize fair fee for the registration; thirdly, the government should organize community complaint center for the worker; fourthly, separation benefit and labor protection management of the worker from the insurance act; fifthly, state apparatus should organize an on-line information center concerning the worker record.

Keywords: Immigrant worker, Impact, Legal measure

*Corresponding author. E-mail: chaiyon49@gmail.com

ความนำ

แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจาก 3 ประเทศเพื่อนบ้าน คือ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา เนื่องจากการผลิตในประเทศไทยนั้นต้องการใช้แรงงานจำนวนมาก แต่ลักษณะของงานที่ทำความซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย สกปรก มีความเสี่ยงอันตราย รวมทั้งค่าจ้างต่ำ ไม่ดึงดูดหรือจูงใจแรงงานในประเทศได้ จึงทำให้แรงงานข้ามชาติเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการผลิตด้านการเกษตร แปรรูปและอุตสาหกรรมของประเทศในปัจจุบัน (เฟื่องฟ้า ปัญญา, 2547)

จังหวัดจันทบุรีมีอาณาเขตด้านทิศตะวันออกติดต่อกับประเทศกัมพูชา เป็นระยะทางประมาณ 96 กิโลเมตร ในพื้นที่ อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน โดยมีพื้นที่ติดกับจังหวัดพระตะบองและจังหวัดโพลินของประเทศกัมพูชา ดังนั้น จึงมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาเข้ามาประเทศไทยตามแนวชายแดนของจังหวัดจันทบุรี อันเป็นผลมาจากการส่งเสริมการค้าชายแดนและการเปิดจุดผ่านชายแดนทั้งหมด 5 จุดในปัจจุบัน ได้แก่ 1) จุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม ต.เทพนิมิต อ.โป่งน้ำร้อน 2) จุดผ่านแดนถาวรบ้านผักกาด อ.โป่งน้ำร้อน 3) จุดผ่อนปรนบ้านบึงชะง่าง ต.เทพนิมิต อ.โป่งน้ำร้อน 4) จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี ต.ทุ่งขนาน อ.สอยดาว และ 5) จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม ต.สะตอน อ.สอยดาว (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์และคณะ, 2557)

แรงงานข้ามชาติกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรีนั้น ส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในภาคการเกษตรเป็นหลัก เช่น แรงงานทำสวน ทำไร่และประมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำสวนผลไม้ ในจังหวัดจันทบุรีนั้น ถือเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ในการผลิตผลไม้ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก จะต้องมีการบริหารจัดการหลายขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้แรงงานคนในการบริหารจัดการ แต่แรงงานไทยส่วนใหญ่มักไม่ให้ความสนใจ เพราะเป็นงานหนัก ดังนั้นแรงงานกัมพูชา จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญของการแก้ปัญหาแรงงานในการทำสวนผลไม้ ส่วนในภาคการประมงก็เช่นเดียวกัน แรงงานประมงเป็นที่ขาดแคลนมาเป็นเวลานานในจังหวัดจันทบุรี ในระยะแรกใช้แรงงานไทยจากภาคอีสานลงไปทำงานอาชีพประมงในจังหวัดจันทบุรี โดยเฉพาะคนที่ต้องถิ่นเองก็ไม่อยากทำงานในอาชีพนี้ เนื่องจากงานประมงเป็นงานที่เสี่ยงอันตราย ยากลำบาก สกปรก และทำงานที่ห่างไกลจากครอบครัวหลายวัน ไปอยู่กลางทะเลนาน ๆ แม้ว่างานประมงจะได้รับเงินค่าจ้าง และค่าตอบแทนจากการแบ่งเปอร์เซ็นต์ในการหาปลาได้ แต่ก็ยังมีคนไทยทำน้อยอยู่นั่นเอง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2532 ที่เกิดพายุเกย์ขึ้นที่อ่าวไทย ซึ่งทำให้ลูกเรือประมงทั้งคนไทยและแรงงานข้ามชาติเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นคนไทยที่อพยพมาทำอาชีพประมงก็ได้อพยพกลับ และไม่ได้กลับมาทำอาชีพประมงอีกเลย ทำให้แรงงานในอาชีพประมงขาดแคลนอย่างหนัก หลังจากปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา เจ้าของเรือประมงส่วนใหญ่เกือบทุกลำจะใช้แรงงานข้ามชาติเป็นลูกเรือ (สุคนธา จันทบุปราคกุล, 2551)

ถึงแม้ว่าแรงงานกัมพูชาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคการเกษตรและภาคการประมง รวมถึงเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดจันทบุรี แต่แรงงานกัมพูชาก็น่าจะส่งผลกระทบต่อจังหวัดจันทบุรีด้วย ดังจะเห็นได้จากการสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทางภาคใต้ ปรากฏว่า เมื่อแรงงานข้ามชาติเหล่านี้เข้ามาอาศัยในประเทศไทย ก็มักก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งต่อตัวแรงงาน ครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม การหลบหนีเข้าเมือง ทำงานอย่างผิดกฎหมาย เนื่องจากการเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย ไม่กล้าแสดงตนเองเพราะกลัวการถูกจับกุม ในกรณีของจังหวัดจันทบุรีอยู่ในภาคตะวันออก กล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้ศึกษาอย่างจริงจังว่า ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติมีลักษณะเหมือนกับทางภาคใต้หรือไม่ เพราะจังหวัดจันทบุรีต่างจากจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ วัฒนธรรม การลงทุน การประมง เป็นต้น ดังนั้น จึงควรศึกษาถึงผลกระทบเพื่อนำไปสู่

การแก้ไขและแสวงหามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติในภาคการเกษตรและภาคการประมงของจังหวัดจันทบุรี เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรีนั้น ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐบาลถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อผลกระทบและมาตรการแก้ไขดังกล่าว นโยบายแรงงานข้ามชาติของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นนโยบายที่มีลักษณะเชิงรุกต่อปัญหาแรงงานข้ามชาติ อันเนื่องมาจากเป็นนโยบายที่ถูกกดดันจากภายนอกประเทศ เช่น สหภาพยุโรปที่อ้างถึงปัญหาการค้ามนุษย์ในแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย นโยบายของรัฐบาล คสช. ดังกล่าวปรากฏออกมาตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 70 มาตรการชั่วคราวในการแก้ไขปัญหาระหว่างการค้าและการค้ามนุษย์ที่มีสาระสำคัญของนโยบายคือ

1. นโยบายเฉพาะหน้าให้จัดตั้งศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงาน ในจังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดสุรินทร์ โดยออกใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราว

2. คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย ไม่ว่าจะได้เคยทำงานในประเทศไทยมาก่อนหรือไม่ก็ตาม ให้แจ้งความประสงค์ต่อศูนย์ประสานรับแรงงานกัมพูชากลับเข้าทำงาน ภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว การเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ให้เป็นไปตามกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ

3. เมื่อนายจ้างรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาตามข้อ 2 มาแล้ว ให้นำบุคคลดังกล่าวไปขอรับใบอนุญาตทำงานชั่วคราว ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ

4. ให้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) ในทุกจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าวและจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว

5. ให้คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาหรืออยู่ในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดแล้ว หรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ไปรายงานตัว ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ

6. ให้คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาที่ได้รับใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้แล้ว จะต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสัญชาติเพื่อการออกใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และใบอนุญาตทำงานตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป

7. ใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้สิ้นสุดลง เมื่อแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาที่ได้รับใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวหรือใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้มีกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) วิกฤติหรือเป็นโรคที่ต้องห้ามตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด
- (2) ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (3) มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม
- (4) มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าเป็นคนเข้าเมืองเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ

8. มิให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 12 (3) มาตรา 54 และมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาใช้บังคับแก่คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชาที่ได้รับใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราว หรือใบอนุญาตทำงานชั่วคราวตามประกาศนี้ ในระหว่างวันที่อายุของใบอนุญาตยังคงอยู่

9. ให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง และแรงงานต่างด้าว ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามแนวทางที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตเข้าเมืองชั่วคราวและใบอนุญาตทำงานชั่วคราวแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

10. ให้กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบกและกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมการผ่านเข้าออกประเทศตามแนวชายแดนอย่างเข้มงวดและให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนด และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับขบวนการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ตลอดจนดำเนินการทางวินัยและอาญาแก่เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

11. ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบกและกองทัพเรือ กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยึดถือข้อกำหนดในประกาศนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานโดยทั่วกัน และให้พิจารณากำหนดมาตรการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ประกอบการและนายจ้างหรือมาตรการอื่นใด อันจะเป็นการส่งเสริมการดำเนินการตามประกาศนี้

12. ให้คณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 25 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงาน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อทราบอย่างต่อเนื่อง

จากปรากฏการณ์ของการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าผลกระทบของแรงงานกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรีก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ มีความแตกต่างกันหรือไม่และอย่างไร และในปัจจุบันควรมีมาตรการในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติอย่างไร จึงสนใจที่จะทำวิจัยผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

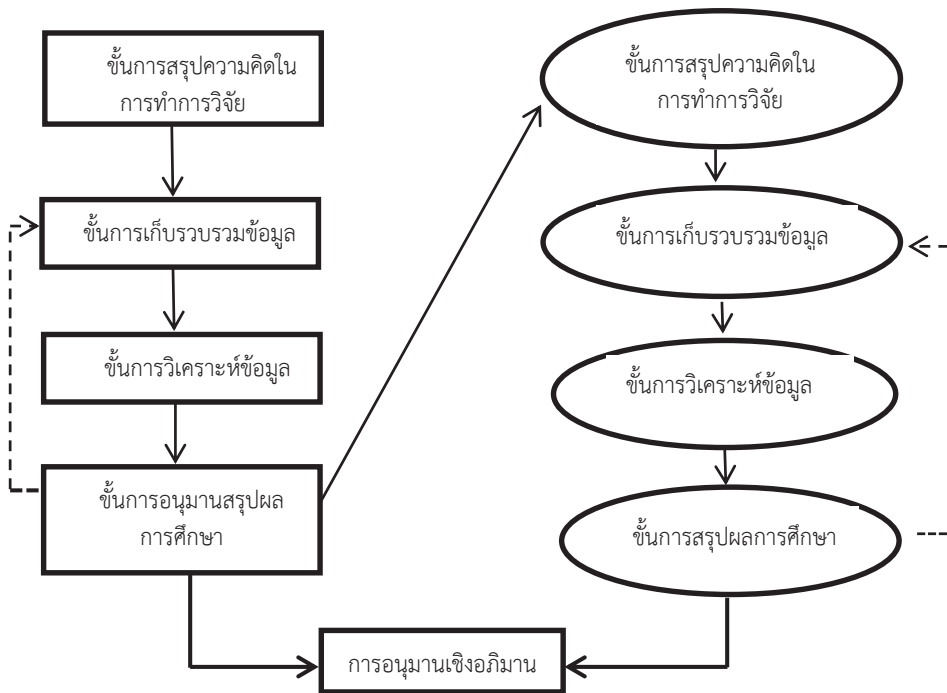
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจากแรงงานข้ามชาติก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในเขตจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษามาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) ระหว่างการสำรวจแบบบรรยายเชิงปริมาณและการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ กลยุทธ์ในการผสมผสานระหว่างวิจัยทั้งสองรูปแบบดังกล่าวจะใช้กลยุทธ์ที่เรียกว่า การวิจัยผสมวิธีแบบรับลูกต่อกัน (Sequential mixed designs) กลยุทธ์การออกแบบวิจัยเชิงผสมวิธีแบบรับลูกต่อกันดังกล่าว เป็นการผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณตามลำดับเวลา งานวิจัยนี้เป็นการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพรับลูกต่อจากการสำรวจในเชิงปริมาณ โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและสาธารณสุข และการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษามาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดจันทบุรี การวิจัยแบบผสมวิธีแบบรับลูกต่อกันจะมีประโยชน์ คือ คำถาม

วิจัยมีความผูกพันซึ่งกันและกัน และอาจจะช่วยทำให้ผลการศึกษามีความกระจ่างขึ้น กลยุทธ์ในการออกแบบวิจัย ผสานวิธีการรับลูกต่อกัน สามารถกำหนดเป็นต้นแบบได้ดังภาพที่ 1 (Teddie & Tashakkori, 2009)

ภาพที่ 1 การวิจัยแบบผสานวิธีแบบรับลูกต่อกัน

จากภาพที่ 1 ใช้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและรูปวงรีเป็นตัวแทนของการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพตามที่เหมาะสม จะพบว่าการวิจัยแบบผสานวิธีมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญร่วมกัน คือ (Teddie & Tashakkori, 2009)

- 1) ขั้นตอนการสรุปความคิดในการทำวิจัย (Conceptualization stage)
- 2) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological stage)
- 3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล (Analytical stage)
- 4) ขั้นตอนการสรุปผลวิจัย (Inferential stage)
- 5) ขั้นตอนการอนุมานเชิงอภิमान (Meta inference)
- 6) ขั้นตอนการสรุปความคิดในการทำวิจัย เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการทำงานทางด้านความคิดรวบยอด ตั้งแต่การกำหนดปัญหาวิจัย การตั้งวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นต้น
- 7) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเรื่องการใช้วิธีวิทยาในการวิจัยลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์
- 8) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- 9) ขั้นตอนการสรุปผลวิจัย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอนุมานเพื่อสรุปให้ได้มาซึ่งคำอธิบายหรือความเข้าใจในเชิงนามธรรม ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทฤษฎี เป็นต้น

10) ขึ้นการอนุมานเชิงอภิมาน หรืออาจจะเรียกว่า ขึ้นอภินุमान ซึ่งหมายถึง การพัฒนาข้อสรุปที่ได้มาจากการบูรณาการระหว่างผลการวิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ

ส่วนวิธีการวิจัยที่ใช้ในการผสมผสานวิธีแบบรับลูกต่อกัน ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ จะดำเนินการในรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการทางด้านการเกษตร การค้า และการบริการที่มีประสบการณ์โดยตรงกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในจังหวัดจันทบุรี แต่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เนื่องจากเป็นแรงงานที่มีทั้งจดทะเบียนตามกฎหมายและไม่จดทะเบียนเป็นแรงงานเถื่อน อีกทั้งแรงงานกัมพูชาเป็นแรงงานที่ย้ายถิ่นมาทำงานชั่วคราว ดังนั้น การกำหนดขนาดตัวอย่างจึงจะใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ในกรณีที่ ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

$$n = \frac{z^2}{4e^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

z = $z_{.975}$ ถ้ากำหนดระดับความเชื่อมั่น 95 % จะได้ z = 1.96

e = ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ กำหนดไว้เท่ากับ 0.05

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ค่าขนาดตัวอย่างเท่ากับ 385 คน แต่ผู้วิจัยจะเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่างนั้นจะเก็บตัวอย่างจากอำเภอที่มีฐานเศรษฐกิจการประมงเป็นหลักคือ อำเภอแหลมสิงห์ นอกจากนั้นเป็นอำเภอที่มีการประกอบการเกษตรทางด้านการปลูกลำไยคือ อำเภอโป่งน้ำร้อนและอำเภอเขาซอยดาว อย่างไรก็ตามก็ตีจากข้อจำกัดของข้อมูลทางด้านจำนวนและลักษณะประชากรที่แน่นอนนั้น ทำให้ผู้วิจัยต้องอาศัยการเลือกตัวอย่างโดยบังเอิญ (Accidental sampling) (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2559)

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี ทั้งก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ลักษณะแบบปลายปิด (Close - end) และเลือกตอบ (Check - list) ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ และลักษณะแบบปลายเปิด (Open - end) ได้แก่ อายุและระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด และเลือกตอบ เกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ในเขตจังหวัดจันทบุรี ก่อนการประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยใช้คำถามปลายปิดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด และเลือกตอบ เกี่ยวกับผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ในเขตจังหวัดจันทบุรี หลังการประกาศนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยใช้คำถามปลายปิดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ได้แก่ คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.79 หมายถึง เป็นระดับไม่เห็นด้วย คะแนนระหว่าง 1.80 – 2.59 หมายถึง เป็นระดับค่อนข้างไม่เห็นด้วย คะแนนระหว่าง 2.60 – 3.39 หมายถึง เป็นระดับ

ไม่แน่ใจ คะแนนระหว่าง 3.40 – 4.19 หมายถึง เป็นระดับค่อนข้างเห็นด้วย คะแนนระหว่าง 4.20 – 5.00 หมายถึง เป็นระดับเห็นด้วยมาก (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555)

2. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เอกสารชั้นต้น (Primary data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของแรงงานข้ามชาติ ในเขตจังหวัดจันทบุรี

2) เอกสารชั้นรอง (Secondary data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางราชการ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ แรงงานกัมพูชา นายจ้างและผู้ประกอบการ

4. การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.1 การตรวจสอบการสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ระหว่างเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยผู้ให้สัมภาษณ์จะถ่ายทอดความรู้สึกที่แท้จริงเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ซึ่งสามารถนำมาเป็นการตรวจสอบข้อมูลระหว่างเอกสาร และข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ได้ว่า ตรงกันหรือมีข้อแตกต่างกันประการใด

4.2 การตรวจสอบโดยใช้ผู้สัมภาษณ์ที่มีจุดยืนต่างกัน ในการวิจัยนี้ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีจุดยืนต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ประกอบการ แรงงานกัมพูชา

5.การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล จากบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละประเด็นหลัก และสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษา จะนำเสนอข้อค้นพบ 2 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและสาธารณสุข ของแรงงานกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี ก่อนและหลังนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและสาธารณสุข ของแรงงานกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี ก่อนและหลังนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลกระทบของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังนโยบาย คสช. จำแนกตามผลกระทบรายด้าน (n = 400)

ผลกระทบรายด้าน	ก่อน คสช.		หลัง คสช.		ผลการเปรียบเทียบ
	Mean	แปลผล	Mean	แปลผล	
ด้านเศรษฐกิจ	3.56	ค่อนข้างมาก	3.32	ปานกลาง	แตกต่างกัน
ด้านสังคม	2.72	ปานกลาง	2.30	ค่อนข้างน้อย	แตกต่างกัน
ด้านการเมือง	3.05	ปานกลาง	2.08	ค่อนข้างน้อย	แตกต่างกัน
การปกครอง					
ด้านสาธารณสุข	3.40	ค่อนข้างมาก	3.13	ปานกลาง	แตกต่างกัน
รวม	3.18	ปานกลาง	2.71	ปานกลาง	ไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบโดยภาพรวม ผลกระทบของแรงงานกัมพูชาก่อนและหลังนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ปรากฏว่า มีผลไม่แตกต่างกัน โดยผลกระทบทั้งก่อนและหลังนโยบายดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางทั้งคู่ แต่เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบในรายด้านของผลกระทบจากแรงงานกัมพูชา กลับพบความแตกต่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข ดังนี้

1.1 เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานกัมพูชาด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีผลแตกต่างกัน โดยผลกระทบก่อนนโยบาย คสช. มีผลค่อนข้างมากและในช่วงหลังนโยบายดังกล่าว มีผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบในรายประเด็นจะพบว่า ผลกระทบที่ไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบายของ คสช. ได้แก่ เรื่องการทดแทนแรงงานไทย การเพิ่มผลผลิตจากการทำงาน การลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน การแย่งอาชีพคนในพื้นที่และการสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจต่อเนื่องนอกเหนือจากการจ้างแรงงานกัมพูชา ส่วนผลกระทบที่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบาย คสช. ก็คือ เรื่องการเปลี่ยนงานบ่อย โดยพบว่า ก่อน คสช. มีผลกระทบค่อนข้างมาก เปรียบเทียบกับหลัง คสช. มีผลกระทบค่อนข้างน้อย

จากการเปรียบเทียบผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมของนโยบายก่อนและหลังการเข้ามาของ คสช. พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการเปลี่ยนงานบ่อย นั้นหมายความว่านโยบายของ คสช. มีผลต่อการแก้ปัญหาการเปลี่ยนงานบ่อย ถึงแม้จะมีผลค่อนข้างน้อย ในการวิเคราะห์ผลของนโยบาย คสช. ที่มีต่อปัญหาการเปลี่ยนงานบ่อยนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอกรณีของแรงงานกัมพูชาในภาคประมงและภาคการทำสวนลำไย จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

ในกรณีของแรงงานประมง เนื่องมาจากก่อนนโยบาย คสช. แรงงานข้ามชาติกัมพูชามีลักษณะการทำงานที่เปลี่ยนงานบ่อย กล่าวคือ เป็นการทำงานที่เปลี่ยนเรือเป็นประจำ ซึ่งนโยบายของรัฐไม่มีกฎหมายในการกำหนดให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชาจะต้องทำงานในเรือประมงจนกว่าจะครบสัญญาจ้าง นอกจากนี้ เมื่อถึงฤดูกาลผลไม้เมืองจันทน์ แรงงานข้ามชาติมักจะเลิกทำประมง และหันไปรับจ้างทำสวนผลไม้หรือทำงานตามล้งมังคุด ทุเรียน เพราะมีรายได้ดีกว่าการทำประมงในช่วงนั้น ส่งผลต่อการเกิดการขาดแคลนแรงงาน และเมื่อถึงช่วงผลไม้หมดฤดูกาล แรงงานข้ามชาติพวกนี้มักหันกลับมารับจ้างขายแรงงานประมงอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากนโยบาย คสช. เข้ามาจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติ โดยให้เจ้าของเรือประมง นำแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชา เมื่อจดทะเบียนกับเจ้าของเรือประมงคนใดแล้ว จะไม่สามารถเปลี่ยนงานได้ นอกจากว่าจะขอยกเลิกบัตร ซึ่งทางเจ้าของเรือประมงต้องติดต่อแจ้งขอยกเลิกกับทางหน่วยงานราชการ แรงงานจึงสามารถเปลี่ยนงานได้ ดังนั้น ถ้าไม่กระทำตามกระบวนการดังกล่าว แรงงานจะไม่สามารถเปลี่ยนงานหรือไปทำงานประเภทอื่นได้ เพราะจะเข้าข่ายความผิดตามกฎหมาย

ในทางปฏิบัติแรงงานเหล่านี้ ก็ไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร เพราะถือว่าเมื่อจดทะเบียนแล้ว จะเลือกไม่ทำงานให้กับเจ้าของเรือประมงเดิมก็ได้ ซึ่งก็เป็นที่รู้โดยทั่วกันว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่เป็นความผิดเฉพาะส่วนของนายจ้างเท่านั้น และโดยส่วนมากเจ้าของเรือประมงมักจะอะลุ่มอล่วยไม่เข้าแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าของเรือกันเอง อย่างไรก็ตาม นโยบายของ คสช. ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนงานบ่อยของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาได้ดีเท่าที่ควร แต่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ดีกว่าเดิม ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบนโยบายก่อนและหลังนโยบายของ คสช. จึงเห็นได้ชัดว่า มีความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สามารถลดปัญหาการเปลี่ยนงานบ่อยในแรงงานข้ามชาติกัมพูชาได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ทั้งหมดก็ตาม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า (ประเสริฐ นิรมินทอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557) “แรงงานเขมรเขาไม่โง่งนะ เขาฉลาด ก็เวลาพอหมดหน้าผลไม้ ก็ไปออกเรือ พอเวลาใกล้ถึงหน้าผลไม้ ก็ลงจากเรือไปทำผลไม้ ปัญหานี้จะแก้ยังไง อยู่ ๆ พอหน้าผลไม้เขาก็ขึ้น ชาวประมงผู้ประกอบการก็ขาดแรงงานโดยที่ไม่ได้ตั้งหลักคือ อยู่ ๆ เขาก็ไม่ได้บอกเรว่าอีก 2 เดือน ผมจะขึ้น ผมจะหยุด คือพวกนี้เขาถืออิสระ ใครทำอะไรเขาก็ไม่ได้ ถึงจดทะเบียนเขาก็ยังเปลี่ยนเรืออยู่ดี แต่ถามว่าหลัง คสช.เข้ามาช่วยไหม ก็ช่วยยังดีกว่าเมื่อตอนยังไม่จดทะเบียนบ้าง”

แต่ในกรณีของแรงงานกัมพูชาในภาคทำสวนลำไยก็พบว่า นโยบาย คสช. ที่มีผลต่อการแก้ปัญหการเปลี่ยนงานบ่อยค่อนข้างน้อย เนื่องมาจากแรงงานกัมพูชาดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามรุ่นอายุ กล่าวคือ แรงงานในวัยผู้ใหญ่มักจะไม่ค่อยเปลี่ยนงาน เนื่องจากอยู่ใกล้ชายแดนซึ่งเป็นบ้านเกิด รวมถึงจะชอบอยู่กับนายจ้างที่ให้ความเป็นกันเองกับแรงงาน แต่ในกลุ่มแรงงานกัมพูชาที่อยู่ในวัยรุ่นนั้นมักจะชอบเปลี่ยนงาน เนื่องจากต้องการแสวงหาโอกาสที่มีค่าจ้างมากขึ้น เพราะเห็นว่าตนเองมีความพร้อมทางด้านภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ

1.2 เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานกัมพูชาด้านสังคมโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบายของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีผลแตกต่างกัน โดยผลกระทบก่อนนโยบาย คสช. มีผลปานกลาง และในช่วงหลังนโยบายดังกล่าวมีผลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบในรายประเด็น พบว่า ผลกระทบที่ไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบายของ คสช. ได้แก่ การกักขังแรงงานของผู้ประกอบการ การเข้ามาแย่งไฟฟ้า น้ำประปา การทะเลาะวิวาทกับคนในพื้นที่ ส่วนผลกระทบที่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบาย คสช. ก็คือเรื่อง การเกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติและการทะเลาะวิวาทกันเอง โดยพบว่า ก่อน คสช. มีผลกระทบค่อนข้างมาก เปรียบเทียบกับหลัง คสช. มีผลกระทบปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบในประเด็นต่างๆทางด้านสังคมโดยภาพรวมของนโยบายก่อนและหลังการเข้ามาของ คสช. พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการเกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติและปัญหาทะเลาะวิวาทกันของแรงงานข้ามชาติกัมพูชา นั้นหมายความว่านโยบายของ คสช. มีผลต่อปัญหาการเกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติและปัญหาทะเลาะวิวาทกันนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอกรณีของแรงงานกัมพูชาในภาคประมง จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

ในกรณีของแรงงานประมง เนื่องจากปัญหาเด็กไร้สัญชาติ ก่อนการเข้ามาของนโยบาย คสช. มีผลกระทบค่อนข้างมาก เพราะไม่มีนโยบายที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือเลย ซึ่งแรงงานข้ามชาติกัมพูชาเข้ามาขายแรงงานประมงและพักอาศัยอยู่บ้านเช่า เช่น ในการอาศัยหลับนอน ทำให้เกิดเป็นครอบครัว มีลูกหลานที่เกิดใน

ประเทศไทย และบางครอบครัวเมื่อมาอยู่ที่เมืองไทยได้ 1 - 2 ปี มักนำลูกหลานเข้ามาอยู่ด้วย ส่งผลให้มีปัญหาเด็กไร้สัญชาติเกิดขึ้น

ภายหลังเมื่อมีนโยบาย คสช. เรื่องการจัดการแรงงานข้ามชาติ โดยระบุให้แรงงานข้ามชาติ ที่เข้ามาทำงานในไทย ให้นำมาจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนผู้ติดตาม หมายถึง ลูกและหลานที่เดินทางหรือเกิดในประเทศไทย ให้นำมาจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาได้พอสมควร แต่ยังไม่ตรงจุด เพราะส่วนหนึ่งเป็นการลดการนำลูกหลานแรงงานข้ามชาติกัมพูชาเข้าประเทศ เนื่องจากต้องเสียเงินค่าจดทะเบียนแรงงาน แต่ยังไม่ช่วยลดปริมาณเด็กไร้สัญชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังของนโยบาย คสช. พบว่า หลังนโยบาย คสช. ปัญหาเด็กไร้สัญชาติลดลง แต่ยังไม่สามารถจัดการปัญหานี้ได้อย่างยั่งยืน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “หลังที่ คสช. เข้ามาก็ช่วยลดปัญหานี้ได้ส่วนหนึ่ง เพราะเขมรมันก็จะไม่เอาลูกหลานทางบ้านมันเข้ามาไทย เพราะรัฐคิดค่าจดทะเบียนแพง ลูกหลานที่มันอยู่ในเมืองไทย บ้างมันก็ส่งกลับไปให้ ปู่ย่าตายายทางบ้านมันเลี้ยง แต่พูดก็พูดนะ รัฐยังทำไม่ถูกจุด มันต้องคุมกำเนิดไปเลย ไม่งั้นเดี๋ยวท้อง ๆ ลูกเต็มไปหมด” (ประเสริฐ เนิรมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

ในส่วนของปัญหาทะเลาะวิวาทกัน พบว่า นโยบาย คสช. มีผลต่อการลดปัญหาค่อนข้างมาก เนื่องจากมาจากแรงงานระยะหวังตัวในช่วงการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือแรงงาน “ก๊วทหาร”

จากการสัมภาษณ์จะพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตรา และสอดส่องเป็นพิเศษ ทำให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชา ไม่กล้าที่จะมีการทะเลาะวิวาทกันเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองถูกดำเนินคดี ถึงแม้ว่าจะจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม ดังนั้น ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันเองของแรงงานข้ามชาติ จะลดน้อยลง หลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามา เนื่องจากความเข้มงวดในการดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “เมื่อก่อนเขมรมันก็มีตีกันเองนะ เวลามันเมาบนเรือบ้าง บนฝั่งบ้าง แต่หลังที่ คสช. เขาเข้ามา พวกนี้ก็จะวังตัวมากขึ้น ไม่กล้าทำอะไรที่ผิดกฎหมาย เพราะ คสช. เขาเอาจริงถึงมันจะจดทะเบียนถูกต้องก็ตาม” (วิรัช ลิ่นทอง, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2557)

1.3 เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานกัมพูชาด้านการเมืองการปกครองโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีผลแตกต่างกัน โดยผลกระทบก่อนนโยบาย คสช. มีผลปานกลาง และในช่วงหลังนโยบายดังกล่าวมีผลอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบในรายประเด็นพบว่า ผลกระทบที่แตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบายของ คสช. ได้แก่ เจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อน เจ้าหน้าที่จับกุมแรงงานเถื่อนเป็นเงินใต้โต๊ะและการจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมือบทางการเมือง ส่วนผลกระทบที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อยระหว่างก่อนกับหลังนโยบาย คสช. ก็คือเรื่อง ระบบนายหน้า นำเข้าแรงงานเถื่อนการเมืองและแรงงานเถื่อนมีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนผลกระทบที่ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบาย คสช. ก็คือเรื่อง การเลือกจับกุมแรงงานไทยมากกว่ากัมพูชา โดยพบว่า ก่อน คสช. มีผลกระทบค่อนข้างน้อย เปรียบเทียบกับหลัง คสช. มีผลกระทบค่อนข้างน้อยเช่นเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านการเมืองการปกครอง พบว่า นโยบาย คสช. มีผลทั้งทางด้านเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อน เจ้าหน้าที่จับกุมแรงงานเถื่อนเพื่อหวังเงินใต้โต๊ะ การจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมือบทางการเมือง ระบบนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนและแรงงานเถื่อนมีผลกระทบต่อความมั่นคง ในที่นี้จะใช้กรณีของแรงงานกัมพูชาในภาคการประมงเป็นกรณีตัวอย่างโดยอาศัยการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยพบว่า การเปรียบเทียบด้านการเมืองการปกครองโดยภาพรวม ก่อนและหลังนโยบาย คสช. มีผลต่อเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อน มีผลกระทบน้อยลง ดังเช่น กรณีแรงงานประมง ก่อนที่ คสช. จะเข้ามา เจ้าของเรือประมงต้องเสียค่าส่วยรายเดือน ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องด้วยเป็นแรงงานเถื่อน โดยเสียค่าส่วยรายเดือนทุก ๆ ลำละ 1,000 บาท แบ่งออกเป็น ค่าตำรวจบ้าน 500 บาท และค่าตำรวจน้ำ 500 บาท ซึ่งทุก ๆ เดือนจะมีเจ้าหน้าที่รัฐมาเก็บเป็นการปฏิบัติหน้าที่แบบเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ซึ่งเจ้าของเรือประมงแหลมสิ่งหมักก็ยินยอมจ่าย โดยไม่ยอมมีปัญหาเข้าข่ายความผิดใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

ภายหลัง คสช. เข้ามา การเก็บส่วยรายเดือนของเจ้าหน้าที่รัฐก็เริ่มหมดไป เพราะแรงงานที่ผิดกฎหมาย เจ้าของเรือประมงได้นำแรงงานดังกล่าวไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีช่องทางในการหาผลประโยชน์เข้าตนเอง ดังนั้นปัญหาเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อนเริ่มหมดไป ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “เมื่อก่อนเจ้าของเรือต้องให้ส่วนรายเดือนกับตำรวจน้ำ 500 ตำรวจบ้าน 500 เขาก็จะเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่สนใจว่า เรามีลูกน้องเถื่อน แต่พอ คสช.เข้ามาให้จดทะเบียนถูกต้อง ตำรวจพวกนี้ก็กินไม่ได้แล้ว” (นาย ก, สัมภาษณ์, 2557)

ในส่วนของเรื่อง เจ้าหน้าที่จับกุมแรงงานเถื่อนเป็นเงินใต้โต๊ะ หลัง คสช. เข้ามามีผลกระทบน้อยลง กล่าวคือ ก่อนที่ คสช. จะเข้ามา เจ้าหน้าที่รัฐได้มีการจับกุมแรงงานเถื่อนในแหลมสิ่งหมักแล้วรับเงินใต้โต๊ะ โดยให้เจ้าของเรือประมงมาไถ่ตัวแรงงานข้ามชาติกัมพูชาออกจากห้องขัง เพื่อกลับไปทำงานประมงต่อได้และไม่มีการดำเนินคดี หรือส่งตัวกลับ ทางเจ้าหน้าที่จะเรียกร้องเป็นเงินใต้โต๊ะ เพื่อเป็นข้อต่อรองในการยอมปล่อยตัวแรงงานผิดกฎหมาย

ภายหลัง คสช. เข้ามาการกระทำดังกล่าวได้หมดไป เพราะแรงงานส่วนมาก ได้ถูกจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เนื่องด้วย ความเข้มงวดและจริงจังในนโยบาย ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปตามความถูกต้อง จะมีการทุจริตและคอร์รัปชันไม่ได้ เพราะจะเป็นที่ร้องเรียนและจับตามองของสาธารณชน ดังนั้น ปัญหาเจ้าหน้าที่จับกุมแรงงานเถื่อนเป็นเงินใต้โต๊ะจึงค่อย ๆ หมดไป ภายหลังนโยบาย คสช. ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “บางทีตำรวจก็จับเพื่อสร้างผลงาน จับแล้วก็ให้มาไถ่ตัวออกรับเงินใต้โต๊ะไป แต่หลัง คสช. เข้ามา จะทำแบบนี้ไม่ได้แล้วนะ เขาจดถูกต้อง ทำแบบนี้ก็เท่ากับทุจริตหากินกับชาวบ้าน” (นาย ก , สัมภาษณ์, 2557)

ในส่วนของเรื่อง การจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมือบทางการเมือง หลัง คสช.เข้ามา มีผลกระทบน้อยลง เนื่องจากก่อน คสช.จะเข้ามาการจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมือบทางการเมืองจะแทบไม่ปรากฏ เพราะจุดประสงค์หลักของแรงงานคือการเข้ามาขายแรงงานและส่งเงินกลับบ้านมากกว่า และไม่ยอมทำตัวผิดกฎหมาย ภายหลังการเข้ามาของ คสช.ที่มีการปราบปรามแรงงานผิดกฎหมายอย่างหนัก ยิ่งเป็นผลให้แรงงานมีความเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะรับจ้างกระทำความผิดทางการเมือง ดังนั้น แรงงานดังกล่าวจึงหลีกเลี่ยงการกระทำผิดหรือร่วมขบวนการทางการเมือง อันจะส่งผลต่อการถูกปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “แรงงานเขมรมันเข้ามาทำงานรับจ้างหาเงินส่งกลับบ้าน ยิ่งช่วงที่ คสช.เข้ามา มันยังไม่เอาเลยเรื่องการเมือง มันกลัว” (วิรัช ลิ่นทอง, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2557)

ในส่วนของเรื่อง ระบบนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนหลัง คสช.เข้ามา มีผลกระทบน้อยลง เนื่องจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามา มีนโยบายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ทำให้ปัญหาระบบนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนลดลง เพราะความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่รัฐและการปราบปรามอย่างหนัก เพื่อภาพพจน์ที่ดีในสายตา

คนต่างชาติว่า ประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศที่ค้ำชู โดยเฉพาะกิจการประมง ที่เป็นที่น่าจับตามองอย่างยิ่ง ในตอนนี้ ถึงแม้ว่าระบบนายหน้าเข้าแรงงานเถื่อน จะไม่สามารถหมดไปจากระบบได้ แต่เป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ระบบนี้ ไม่สามารถทำงานเป็นขบวนการได้สะดวก

เจ้าของเรือประมงแหลมสิงห์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเข้าร่วมนำแรงงานข้ามชาติกัมพูชา มาจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย เป็นการลดระบบนายหน้าที่จะนำแรงงานเถื่อนได้อีกทางหนึ่ง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “ถึงนายหน้าแรงงานเถื่อนกับเรือประมงจะเป็นของคู่กัน การจดทะเบียนแรงงานที่ถูกกฎหมาย ยังช่วยให้ขบวนการนี้ลดน้อยลงได้นะ เพราะถามว่าเมื่อรัฐเข้มงวด กวดขัน ระบบนายหน้าพวกนี้จะทำงานได้สะดวกได้ยังไง มันก็ต้องดีกว่าเดิม อย่างน้อยก็ทำให้ขบวนการทำงานยากขึ้น” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

และในส่วนในเรื่อง แรงงานเถื่อนมีผลกระทบต่อความมั่นคง หลัง คสช.เข้ามามีผลกระทบต่อขบวนการเข้ามามีผลกระทบน้อยลง เนื่องจากการเข้ามามีการบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีเป้าหมายที่จะผลักดันนโยบาย เรื่อง การจัดการแรงงานข้ามชาติขึ้น เพราะเล็งเห็นถึงผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงของประเทศ จำนวนการเข้ามาของแรงงานข้ามชาติที่แน่นชัดและปัญหาต่าง ๆ เช่น การก่ออาชญากรรม พาหะนำโรคต่าง ๆ ส่งผลให้ทาง คสช. ดำเนินการให้มีการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติขึ้น เพื่อการตรวจสอบประวัติและจำนวนการเข้ามาที่ถูกต้องและลดปัญหาการเกิดโรคพาหะที่มากับแรงงานข้ามชาติ

ดังนั้น เมื่อแรงงานข้ามชาติได้เข้าสู่ระบบด้วยการจดทะเบียนการทำงานถูกต้องตามกฎหมาย จะทำให้รัฐสามารถตรวจสอบประวัติของแรงงานแต่ละคนได้ เมื่อเกิดการกระทำความผิดสามารถมีประวัติและตามตัวมาดำเนินคดีโดยง่าย ทำให้แรงงานเถื่อนที่เคยมีก่อนหน้านี้ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงเริ่มหมดไป ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “สิ่งหนึ่งที่ทำให้แรงงานเถื่อนทำลายความมั่นคงคือ เวลามันทำความผิด เราไปหาตัวมันได้ยาก มันหนีกลับประเทศ เราจะตามเอาที่ไหน ต่อมา คสช. เขาเอาเข้าระบบทำให้มีประวัติ แรงงานเถื่อน พวกนี้ก็ค่อย ๆ หมดไป ตรวจสอบประวัติได้ง่าย รู้ว่าเข้าประเทศมาเท่าไร ชื่ออะไร อย่างนี้ก็ทำให้มีข้อมูลของมัน รัฐก็ตามเอาผิดมันได้” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

1.4 เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานกัมพูชาด้านสาธารณสุขโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีผลแตกต่างกัน โดยผลกระทบก่อนนโยบาย คสช. มีผลค่อนข้างมาก และในช่วงหลังนโยบายดังกล่าวมีผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบในรายประเด็น พบว่าผลกระทบที่ไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบายของ คสช. ได้แก่ การแย่งใช้บริการโรงพยาบาลแหลมสิงห์ แรงงานมีพฤติกรรมซบถ่ายไม่ถูกสุขลักษณะ และราชการเสียงบประมาณด้านการดูแลสุขภาพ ส่วนผลกระทบที่มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนกับหลังนโยบาย คสช. ก็คือเรื่อง แรงงานกัมพูชาได้นำโรคเข้ามาและแรงงานกัมพูชา ทั้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง

เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านการเมืองการปกครอง พบว่า นโยบาย คสช. มีผลต่อการลดปัญหาการนำโรคเข้ามาและการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ในที่นี้จะใช้กรณีของแรงงานกัมพูชาในภาคการประมงเป็นกรณีตัวอย่างโดยอาศัยการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยพบว่า การเปรียบเทียบด้านสาธารณสุขโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบาย คสช. มีผลต่อแรงงานกัมพูชาได้นำโรคเข้ามา มีผลกระทบต่อขบวนการเข้ามามีผลกระทบน้อยลง ดังเช่น กรณีแรงงานประมง การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาเมื่อก่อนจะลักลอบเข้ามา ไม่มีการตรวจโรคจากทางสาธารณสุข เวลาเจ็บป่วย

มักใช้วิธีหาซื้อยาตามร้านขายยาทั่วไป ไม่มีการรักษาที่โรงพยาบาล จึงทำให้เกิดปัญหาโรคที่มากับแรงงานข้ามชาติส่งผลกระทบต่อคนในท้องถิ่นแหลมสิงห์ที่เสี่ยงต่อการติดโรคที่มากับแรงงาน

ภายหลังเมื่อได้มีนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ ทำให้มีการตรวจคัดกรองโรคขึ้นก่อนที่จะได้รับการขึ้นทะเบียน จึงทำให้เป็นการตรวจสอบคัดกรองโรค ที่ปะปนมากับแรงงานข้ามชาติ ดังนั้นปัญหาแรงงานกัมพูชาได้นำโรคเข้ามา จึงมีผลกระทบน้อยลงจากเดิม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “แรงงานเขมรก่อน คสช. นี่น่ากลัวนะ ไม่รู้ว่าใครคนไหนมีโรค ยิ่งได้คนไทยออกเรือไปกับมัน กินอยู่หลับนอนในเรือด้วยกัน ยอมรับว่าเสี่ยง แต่ตอนหลัง คสช. ให้แรงงานเขมรจดทะเบียนมีการตรวจโรคจากโรงพยาบาล ทำให้เรารุ่นใจว่าไม่ได้คลุกคลีกับแรงงานที่เป็นโรคติดต่อ” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

ในส่วนของเรื่อง แรงงานกัมพูชาที่ขยะไม่เป็นที่เป็นทาง หลัง คสช. เข้ามามีผลกระทบน้อยลงเนื่องมาจากแรงงานข้ามชาติกัมพูชามีลักษณะนิสัยมักง่าย จึงทำให้เป็นสาเหตุที่มักทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง สร้างความสกปรกให้กับคนในชุมชน หลังจากที่ คสช. เข้ามาบริหารประเทศมีความเข้มงวดมากขึ้น ในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ จึงเป็นผลกระทบที่ทำให้แรงงานข้ามชาติ เกิดความตระหนักที่จะอยู่ในประเทศโดยไม่สร้างปัญหา เพราะมองว่ารัฐมีความจริงจังที่จะจัดระบบทั้งความเป็นอยู่ การทำงานรวมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ตนจะได้รับ จึงต้องทำตัวให้กลมกลืนกับคนในสังคม

ดังนั้น อุปนิสัยในการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง จึงเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น หลังนโยบายของ คสช. ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “เมื่อก่อนนะมันซื้อของมากิน ถึงขยะอยู่ตรงหน้า มันยังทิ้งไม่ลงถึง พวกนี้มันสกปรกนัก แต่ตัวพวกมันนี่ แต่งตัวดีนะสะอาด เวลาออกเรือก็ใส่ชุดทำงาน แต่เวลาอยู่บนฝั่งนี่แต่งชุดกางเกงยีน เสื้อเชิ้ตชุดเก่งมันเลย แต่พอ คสช. เข้ามารู้สึกว่ามันจะเกรง ๆ น้อย เพราะเค้าเอาจริง มันเลยต้องทำตัวให้ไม่มีปัญหา” (จักรพันธ์ ฉวีวรรณ, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2557)

2. ข้อเสนอมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดจันทบุรี

จากการศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาโดยเปรียบเทียบก่อนและหลังนโยบาย คสช. สามารถสรุปได้ว่า นโยบายของ คสช. มีผลต่อแรงงานข้ามชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และสาธารณสุข แต่เมื่อพิจารณาในรายประเด็นของแต่ละด้านดังกล่าวพบว่า นโยบาย คสช. ยังไม่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติในหลาย ๆ ประเด็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแก้ไขปัญหาลabor แรงงานข้ามชาติเพิ่มเติมจากนโยบายของ คสช. ดังนี้

มาตรการที่ 1 ควรเสนอให้รัฐบาลจัดระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติเป็นงานประจำทั้งปี เนื่องด้วย คสช. มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบแรงงานข้ามชาติ โดยให้เจ้าของเรือประมงนำแรงงานข้ามชาติมาจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ณ ศูนย์จดทะเบียนข้ามชาติแบบเบ็ดเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อหมดเขตระยะเวลาที่รัฐกำหนด เจ้าของเรือประมงไม่สามารถพาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายไปจดทะเบียนอย่างถูกต้องได้ ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงต้องจ้างแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย เมื่อมีการตรวจสอบจากทางเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้นายจ้างมีความผิดตามกฎหมาย

ดังนั้น รัฐควรให้เจ้าของเรือประมงสามารถนำแรงงานข้ามชาติขึ้นทะเบียนได้ตามกฎหมายได้ทุกวัน ซึ่งจะต้องมีศูนย์จดทะเบียนแรงงานข้ามชาติแบบเบ็ดเสร็จที่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ในวันเดียว เพื่อลดปัญหาการจดทะเบียนแรงงานไม่ทันระยะเวลาที่รัฐกำหนด ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “ปัญหา คสช. ตอนนี้นะ เปิดให้จดทะเบียนแค่ไม่กี่เดือน

พอมดเขต เจ้าของเรือกีฬาเขมรไปตีไม่ได้ พอเค้ามาตรวจก็หาว่าใช้แรงงานผิดกฎหมาย รัฐต้องเปิดให้ตีตลอดทั้งปี ไม่งั้นก็แก้ไขไม่ได้ จับก็ครั้งก็เจอแรงงานเถื่อนบนเรือ ไปคู่ได้ 10 ลำ เจอ 7 ลำ ต้องมีแรงงานเถื่อนอยู่แน่นอน” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

มาตรการที่ 2 ควรเสนอให้รัฐบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ เนื่องด้วย อัตราการเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เฉลี่ยต่อคนราคา 3,080 บาท ซึ่งเป็นราคาที่แพงเกินกำลังของแรงงานข้ามชาติจะรับได้ เพราะมีแรงงานข้ามชาติหลายรายที่เลือกจะไม่เข้ารับการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ส่งผลให้นโยบายของรัฐที่มีเป้าประสงค์ที่จะนำแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายเข้าระบบที่สามารถตรวจสอบได้นั้น เป็นไปโดยยาก ดังนั้น รัฐควรปรับราคาค่าธรรมเนียมที่แพงเกินไป ให้มีราคาที่มีความเหมาะสมมากกว่านี้ จึงจะทำให้แรงงานข้ามชาติสามารถจ่ายได้โดยไม่เดือดร้อนและเข้ามาสู่ระบบที่ถูกต้องมากขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “คสช. เค้าก็คิดดีนะ จะเอาแรงงานเข้าระบบ แต่เค้าคิดราคาจดทะเบียนแพงไปนะ ลูกน้องหลายคนมันไม่ยอมทำ ถ้าจะทำมันให้เจ้าของเรือช่วยมันออกคนละครั้ง ลุงว่ารัฐควรจะได้เก็บในราคาที่ถูกลงกว่านี้ แรงงานมันจะได้มีกำลังจ่าย” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

มาตรการที่ 3 รัฐบาลควรตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีการจ้างแรงงาน เนื่องด้วย คสช. มีนโยบายที่จะรักษาภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาของคนต่างชาติที่มองประเทศไทย เป็นประเทศที่มีการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะกิจการประมงทะเล ถึงแม้ว่าจากการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กรณีแรงงานภาคประมง ในอำเภอแหลมสิงห์ไม่มีกรณีกักขังแรงงานประมงมาให้เข้าฝั่งนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายดังกล่าว ควรตั้งศูนย์ร้องเรียนสำหรับแรงงานข้ามชาติขึ้น เพื่อเป็นการรับเรื่องร้องเรียนอันจะเกิดจากการเอาเปรียบของนายจ้าง การขูดรีดจากเจ้าหน้าที่รัฐ อันจะทำให้แรงงานข้ามชาติได้รับผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งศูนย์ร้องเรียนนี้จะป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติโดยตรงเพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลในการให้ความคุ้มครองแรงงานในการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “แหลมสิงห์ถึงมันจะไม่มีเรื่องกักขังแรงงานเขมรหรอก แต่ถ้าจะให้ดีบ้านเราต้องมีศูนย์ที่ให้เขมรมันมาร้องเรียนได้ ยิ่งเปิดอาเซียนเรื่องพวกนี้สำคัญนะ แรงงานมันจะมามากขึ้น ปัญหาที่มากขึ้นต้องมีศูนย์นี้ไว้ อย่างน้อยก็ป้องกันปัญหาการเอาเปรียบแรงงานพวกนี้ได้” (จักรพันธ์ ฉวีวรรณ, สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2557)

มาตรการที่ 4 การแยกการบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติออกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรการดังกล่าว มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติแตกต่างจากผู้ประกันตนที่มีสัญชาติไทยในฐานะที่เป็นพลเมืองและผู้เสียภาษีของประเทศ โดยกำหนดสิทธิดังกล่าว ยังสอดคล้องกับสิทธิตามหลักสากลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติ เช่น แรงงานข้ามชาติกัมพูชาในจันทบุรีนั้น โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันก็จะพบว่า ประเทศไทยได้ให้สิทธิประโยชน์แก่แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาประกันตนในระบบประกันสังคมมากกว่าประเทศอื่นๆทั้งหมด (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการแรงงานสภาปฏิรูปแห่งชาติ, 2528) การให้แรงงานข้ามชาติประกันตนในกฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2533 นั้น พบว่ามีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้หลายประการด้วยกันคือ

- 4.1 ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน เรื่อง การบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติที่ใช้กับ
 - ก. กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กรณีทดแทนปัญหาการขาดแคลนแรงงาน
 - ข. กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กรณีเคลื่อนย้ายภายใต้บทบัญญัติ AEC

4.2 ผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างที่ไม่มีสัญชาติไทย ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์โดยเฉพาะกลุ่มที่จ้างเพื่อทดแทนการขาดแรงงาน

4.3 ไม่มีข้อกำหนดรองรับการบริหารจัดการแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กรณีเข้ามา-เย็นกลับ)

4.4 การให้สิทธิประโยชน์แก่แรงงานต่างด้าว ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณกรณีสงเคราะห์บุตร

4.5 สร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม กรณีจ่ายบำเหน็จชราภาพคืนให้แก่แรงงานข้ามชาติและกรณีให้สิทธิประโยชน์สงเคราะห์บุตรแก่แรงงานข้ามชาติ ในขณะที่ผู้ประกันตนสัญชาติไทย มาตรา 40 ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์นี้

ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงควรมีมาตรการการแยกการบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติออกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม โดยยังคงให้สิทธิประโยชน์สอดคล้องกับสิทธิตามหลักสากลที่เป็นข้อกำหนดของโครงการระหว่างประเทศเรื่องมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับการประกันสังคมที่ว่า แรงงานข้ามชาติควรได้ระบบการปฏิบัติด้านสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับพลเมืองของประเทศ ยกเว้นสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลจ่ายแต่เพียงฝ่ายเดียว เช่น การสงเคราะห์บุตรนั้น น่าจะใช้บังคับเฉพาะแต่บุคคลสัญชาติไทยเท่านั้น

มาตรการที่ 5 หน่วยงานของรัฐควรจัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับประวัติแรงงานข้ามชาติ เนื่องด้วยการตรวจสอบข้อมูลประวัติของแรงงานข้ามชาติเป็นเรื่องในระดับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง การที่ผู้ประกอบการ เช่น บ้านเช่า หรือ เจ้าของเรือประมง จะทำการตรวจสอบประวัติแรงงานข้ามชาติก่อนที่จะรับเข้าทำงานหรือเช่าบ้าน กระทำได้โดยยากที่จะตรวจสอบ ทั้งนี้เมื่อแรงงานข้ามชาติจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้น การตรวจสอบประวัติมักเป็นไปโดยง่าย ดังนั้นควรมีศูนย์ในชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในเรื่องการตรวจสอบประวัติแรงงานข้ามชาติว่า ได้มีการจดทะเบียนครั้งสุดท้ายเมื่อใดหรือมีประวัติทำผิดกฎหมายอะไรบ้าง นำไปประกอบการตัดสินใจของนายจ้างและผู้ประกอบการต่อเนื่อง เช่น บ้านเช่า ในการจ้างงานหรือให้เช่าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการห้องเช่าที่ยืนยันข้อมูลว่า “เวลาเขมรมันมาเช่าบ้านลุงนะ ตรวจสอบมันไม่ได้เลย อยากให้รัฐตั้งศูนย์ที่เราเข้าไปขอดูประวัติแรงงานพวกนี้ได้ง่าย ๆ ในชุมชนนี่ละ ไม่ต้องไปในตัวเมือง เพื่อจะได้รู้ว่ามันมาจากไหน มีคดีอะไรติดตัวรีบัวจดทะเบียนมารี้อย่างไรเพราะเดี๋ยวนี้ คสช. เค้าไม่ให้เจ้าของบ้านเช่ารับแรงงานเถื่อนพักอาศัย” (ก่าพล ก่อเลี้ยง, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2557)

มาตรการที่ 6 รัฐบาลควรมีรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งนำไปสู่การนำจับกระบวนกรนายหน้าค้าแรงงานเถื่อน ในการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเตรียมความพร้อมเพื่อให้การรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ให้มีความเข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ควรมีมาตรการในการจ่ายเงินรางวัลอย่างเหมาะสมและรวดเร็วให้แก่ผู้ที่แจ้งข่าวและทำให้เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมกลุ่มขบวนการและกลุ่มแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายได้ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานต่อผู้แจ้งข่าวสารให้กับทางราชการและผู้จับกุม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “ถ้าจะให้นายหน้าแรงงานเถื่อนหมดไป ต้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมเพราะชาวบ้านจะรู้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ว่าใครทำไม่ทำ ถ้ามีเงินรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เค้า เจ้าหน้าที่ก็จะทำงานง่ายขึ้น” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

มาตรการที่ 7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสนอให้เพิ่มบทลงโทษสถานหนักต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้าแรงงานเถื่อน เนื่องด้วยการลักลอบเข้ามาของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในชุมชนประมงแหลมสิงห์นั้น ส่วนหนึ่งเจ้าหน้าที่มีส่วนในการเข้ามาอย่างผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาหรือเปิดช่องทางให้ขบวนการนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนสามารถลักลอบทำการค้าแรงงานเถื่อนหรือรับสินบนกับ

ขบวนการดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เป็นตัวอย่งและก่อให้เกิดการทำลายความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีการหลั่งไหลแรงงานอย่างเสรี ถึงแม้ว่าตามกฎหมายของอาเซียนจะต้องเป็นแรงงานที่มีทักษะ 7 วิชาชีพเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติแรงงานไร้ฝีมือมักลักลอบเข้ามา มากขึ้นเช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์ของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาที่ยืนยันข้อมูลว่า “ผมเข้ามาทำงานประมงในแหลมสิงห์ได้ 2 ปี ตอนนั้นเสียค่านายหน้าและค่าผ่านทางให้กับเจ้าหน้าที่ที่จุดผ่านแดนบ้านแหลม นั่งรถมาจากเขมรมาถึงนี่วันเดียวได้ เดินทางไม่ยาก” (ทอน เบง, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2558)

มาตรการที่ 8 หน่วยงานรัฐควรเพิ่มบทลงโทษแก่บุคคลที่นำพาหรือผู้ให้ที่พักพิงแก่แรงงานข้ามชาติที่ลักลอบทำงานผิดกฎหมายในประเทศไทย เนื่องด้วยหลังจากที่ คสช. มีนโยบายที่เข้มงวดเรื่องแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมายนั้น แต่กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปิดเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การหลั่งไหลของแรงงานไร้ฝีมือเป็นไปโดยง่าย ซึ่งบทลงโทษที่ใช้อยู่อาจน้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกรังกลัวต่อบทลงโทษที่ได้รับ ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นกลับมาทำความผิดอีก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเด็ดขาดทางกฎหมาย อันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อบทลงโทษที่จะได้รับ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “ถึง คสช. เขาเอาจริง แต่กฎหมายยังอ่อน บทลงโทษไม่มากพอ คนที่นำพาให้ที่พักพิงก็ไม่เห็นความสำคัญเท่าไร ถ้ากฎหมายแข็ง บทลงโทษแรง ใครก็ไม่กล้า ได้ไม่คุ้มเสีย” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

มาตรการที่ 9 หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควรเพิ่มการตรวจสอบและขยายผลการจับกุมขบวนการค้าแรงงานเถื่อน เนื่องจากการจับกุมแต่ละครั้งจะสาวไม่ถึงตัวผู้บงการ มักจะได้เฉพาะผู้กระทำความผิดรายเล็กๆ ที่ผ่านมาทำให้ขบวนการนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนยังคงสามารถการทำผิดกฎหมายได้ตลอด เพราะไม่ได้ถูกจัดการแบบถอนรากถอนโคน ดังนั้น จะต้องมีการขยายผลเพื่อให้ได้ตัวผู้บงการใหญ่มาลงโทษตามกฎหมายเป็นการขจัดปัญหาที่ต้นเหตุอันจะนำมาสู่การทำลายความมั่นคงของชาติ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “เวลาเจ้าหน้าที่จับที่ก็ได้แต่ตัวเล็ก ตัวใหญ่ไม่เคยสาวถึง ถ้าให้ดีนะต้องมีการขยายผลให้ถึงตัวการใหญ่ ระบบนี้จึงจะหมดไป” (ประเสริฐ เนินริมหนอง, สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2557)

มาตรการที่ 10 ควรกำหนดมาตรการให้แรงงานข้ามชาติจ่ายเงินประกันตนเองเพื่อป้องกันการเปลี่ยนงานบ่อย เนื่องด้วยลักษณะการทำงานของแรงงานข้ามชาติกัมพูชา มีการเปลี่ยนงานบ่อยดังเช่น กรณีแรงงานประมง โดยมากมักจะอยู่กับเจ้าของเรือประมงแต่ละลำได้ไม่นาน บางครั้งเบิกเงินค่าแรงแล้วหลบหนี ซึ่งนโยบาย คสช. ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เนื่องจากการจ้างงานไม่มีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร มักจะจ้างด้วยวาจา ดังนั้น ควรมีมาตรการในการให้แรงงานจ่ายเงินประกันตน ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีหลักประกันในกรณีที่แรงงานข้ามชาติเปลี่ยนงาน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถยึดเงินประกันตนเอาไว้ได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเรือประมงที่ยืนยันข้อมูลว่า “แรงงานเขมรพวกนี้จะอยู่กับเจ้าของเรือแต่ละลำไม่นานหรอก พอเบิกเงินได้บางคนก็หนีเลย บางคนอยู่ได้เดือนสองเดือนเลิกแล้ว ไปแบบไม่บอกไม่กล่าว รัฐควรมีนโยบายให้ก่อนการจ้างมัน มีการวางเงินประกันตนไว้ก่อน นายจ้างจะได้ไม่เสียเปล่า ถ้ามันหนี” (วิรัช ลิ่นทอง, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2557)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ในเขตจังหวัดจันทบุรี : การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีข้อค้นพบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานกัมพูชาก่อนและหลังนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยภาพรวมพบว่า มีผลไม่แตกต่างกัน โดยผลกระทบทั้งก่อนและหลังนโยบายดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางทั้งคู่ แต่เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบในรายด้านของผลกระทบจากแรงงานกัมพูชา กลับพบความแตกต่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข ผลการวิจัยดังกล่าวถือได้ว่า เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ระหว่างก่อนและหลังนโยบายของ คสช. จะได้เห็นจากการวิจัยที่มีอยู่เดิมนั้น ไม่ได้นำนโยบายแรงงานข้ามชาติของ คสช. มาเป็นตัวแปรในการเปรียบเทียบแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น งานของประกาย กิจธิคุณ (2546) ประกาย กิจธิคุณ (2548) และเพ็ญชลิตา มัทธนาภิวัดณ์ (2545)

นอกจากนี้ เมื่ออภิปรายผลโดยพิจารณาแต่เฉพาะก่อนนโยบาย คสช. หรือเฉพาะหลังมีนโยบายของ คสช. นั้น ก็พบว่า ในงานวิจัยนี้มีข้อค้นพบว่า ผลกระทบของแรงงานกัมพูชาก่อนนโยบาย คสช. นั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามรายด้านคือ ด้านที่มีผลกระทบค่อนข้างมาก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข ส่วนด้านที่มีผลกระทบปานกลาง ได้แก่ ด้านสังคมและด้านการเมืองการปกครอง เมื่อพิจารณาผลการศึกษาเฉพาะก่อนนโยบาย คสช. ดังกล่าวโดยเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่มีอยู่เดิมก็พบว่า ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้มีความเหมือนและความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นคือ

ผลกระทบเรื่องแรงงานข้ามชาติโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกับงานวิจัยของประกาย กิจธิคุณ (2548) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตร: กรณีศึกษาเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตร จังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบมากที่สุด ซึ่งต่างจากผลกระทบในรายด้านที่ด้านเศรษฐกิจเป็นด้านที่มีผลกระทบน้อยที่สุด และในส่วนของเรื่องการทดแทนแรงงานไทยนั้น มีผลกระทบมากเหมือนกับการวิจัยของประกาย กิจธิคุณ (2546) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการใช้แรงงานข้ามชาติในกิจการเกษตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรและผู้ประกอบการในกิจการเกษตรบางกิจการที่มีลักษณะงาน 3 D งานยากลำบาก (Difficult) สกปรก (Dirty) และอันตราย (Danger) เช่น ประมงทะเล สวนยางพารา สวนปาล์ม ซึ่งแรงงานไทยไม่นิยมทำ ทำให้เกษตรกรและผู้ประกอบการประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานและจำเป็นต้องใช้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทดแทนแรงงานไทยที่ไม่นิยมทำงานประเภทนี้

มาตรการแก้ไขที่เหมือนกันคือ การเสนอให้รัฐบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ การให้แรงงานทำบัตรประกันสังคม การกำหนดระยะเวลาจดทะเบียนแรงงานประเภทนี้ให้เหมาะสม และมาตรการแก้ไขที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้ ได้แก่ การขยายขอบเขตให้บริการของสถานพยาบาลต่าง ๆ มากแหล่งขึ้นในจังหวัดหรือชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวมาก การให้ความรู้เรื่องการประกันสังคมแก่แรงงานต่างด้าว และมาตรการแก้ไขที่แตกต่างของงานวิจัย เพ็ญชลิตา มัทธนาภิวัดณ์ (2545) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบทางสังคมจากการนำนโยบายแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายไปปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะกรณีพม่า ลาว กัมพูชา ได้แก่ การส่งเสริมให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจ้างแรงงานไทยทดแทนแรงงานข้ามชาติและการจัดการต่อแรงงานข้ามชาติผู้ลักลอบเข้าเมืองและลักลอบทำงานในประเทศอย่างผิดกฎหมายในมาตรการขั้นเด็ดขาด เป็นต้น

ข้อจำกัดของการศึกษาและข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การศึกษาในงานวิจัยนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากเป็นการวิจัยในเชิงบุกเบิกเริ่มต้นจึงมีข้อจำกัดในการศึกษาผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ซึ่งมีลักษณะเป็นผลกระทบในเชิงอัตวิสัย (Subjective impact) ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาแรงงานข้ามชาติในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งหมด เพื่อจะได้เห็นผลกระทบในภาพรวมของภาค อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละจังหวัดในภาคตะวันออกก็ยังมีความแตกต่างกันในตัวแปรที่เกี่ยวกับผลกระทบแรงงานข้ามชาติ เช่น สัญชาติของแรงงานข้ามชาติ ขนาดของกิจการหรือลักษณะของแรงงานในภาคเกษตร ภาคการค้าและภาคอุตสาหกรรม
2. ควรมีการศึกษาแรงงานข้ามชาติที่เป็นสัญชาติอื่น นอกเหนือจากกัมพูชาที่มาทำงาน เช่น แรงงานพม่า ลาว เพื่อมาเปรียบเทียบกับแรงงานกัมพูชาว่า ผลกระทบแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากปัจจัยทางด้านลักษณะจิตใจ (Dispositional factor) ของแรงงานแต่ละสัญชาติ อาจ会有ความแตกต่างกันในการส่งผลกระทบต่อได้
3. ควรเพิ่มวิธีการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและคลี่คลายของแรงงานข้ามชาติกัมพูชาที่เข้ามาทำงานในจังหวัดจันทบุรีหรือจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้เห็นถึงเหตุปัจจัยในทางประวัติศาสตร์ที่เหตุการณ์ในอดีตมีผลต่อปัจจุบัน ดังนั้น ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติจึงมีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงเหตุการณ์

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำพล ก่อเส็ง. (2557, 16 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการแรงงานสภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2528). การให้ความคุ้มครองด้านประกันสังคมแก่ลูกจ้างที่ไม่มีสัญชาติไทย. (รายงานสำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร).
- จักรพันธ์ ฉวีวรรณ. (2557, 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม*. (เอกสารประกอบการสอน). จันทบุรี: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์และคณะ. (2557). *เครือข่ายชนชั้นนำทางเศรษฐกิจการเมืองและผลกระทบของบ่อนคาลิโนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาของจังหวัดภาคตะวันออก*. ศูนย์การพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2559). *ตำราเรียบเรียงวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จังหวัดจันทบุรี. (อัดสำเนา).
- ทอน เบง. (2558, 10 มกราคม). สัมภาษณ์.
- ประกาย กิจธิคุณ. (2546). *การศึกษาการใช้แรงงานข้ามชาติในกิจการเกษตรที่สำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

ประกาย กิจจิคุณ. (2548). *การศึกษาผลกระทบของแรงงานข้ามชาติต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตร: กรณีศึกษาเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

ประเสริฐ เนินริมหนอง. (2557, 24 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.

เพ็ญชลิตา มัทธนาภิวัฒน์. (2545). *ผลกระทบทางสังคมจากการนำนโยบายแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายไปปฏิบัติ (ศึกษาเฉพาะกรณีพม่า/ ลาว/ และกัมพูชา)*. กรุงเทพฯ: กรมการจัดหางาน.

เพ็ญฟ้า ปัญญา. (2547). *การจ้างแรงงานข้ามชาติกิจการประมงทะเลและกิจการต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิรัช ลีนทอง. (2557, 13 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์.

สุคนธา จันทูปราคากุล. (2551). *ผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดสมุทรสาคร*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Charles, T. B. & Abbas, M. T. (2009). *Foundations of mixed methods research integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral science*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.